

Althochdeutscher Physiologus (= Älterer Physiologus)

Der ältere Physiologus, in: Wilhelm, Denkmäler dt. Prosa, S. 4-20.

Elektronischer Text hergestellt (und lemmatisiert) in der Trierer Arbeitsstelle für das Mittelhochdeutsche Wörterbuch. Export aus der MWB-Datenbank am 02.11.2009.

Lemmatisierungsverfahren (A=vollständig, B=mit Stoppwortliste, C=in Auswahl nach Glossar): A

Datierung: 11. Jh.

Schreibsprache: Bairisch-Österreichisch, Schwäbisch

Kodierung: \$/ gegen die Ausgabe getrennte Wortform

VL 7 (19), Sp. 628f

1. *De Leone*

- 1, 1 **H**ier begin ih einna reda umbe diu tier uuaz fiu gefliho
1, 2 bezehinen. Leo bezehinet unferin trohtin. turih fine fterihchi.
1, 3 unde bediu uuiet er ofto an heligero gefcrifte genamit.
1, 4 Tannan fagita iacob to er namæta finen fun iudam.
1, 5 Er choat iudaf min fun ift uuelf def leuin. Ter leo hebit
1, 6 triu dinc ann\$/ imo. ti dir unferin trotinin bezeichnenint. Ein
1, 7 ift daz fo fer gat in demo uualde. un er de iagere geftincit.
1, 8 fo uertiligot er daz fpor mit finemo zagele zediu
1, 9 daz fien ni ne uinden. So teta unfer trotin to er an
1, 10 der uuerilte mit menifchon uuaz zediu daz ter fient nihet
1, 11 uerftunde daz. er gotef fun uuare. Tenne fo der leo
1, 12 flafet fo uuachent finu ougen. An diu daz fiu offen
1, 13 fint daranna bezeichnenit er abir unferin trotin alfer felbo
1, 14 quad an demo buhche cantica canticorum. Ego dormio
1, 15 et cor meum uigilat. Daz er rafta an\$/ demo menifgemo
1, 16 lihamin. un er uuahcheta an der gotheite. So diu leuin
1, 17 birit fo ift daz leuinchelin tot fo beuuard fu iz unzin
1, 18 an den tritten tag. Tene fo chumit ter fater unde blafet
1, 19 ez ana fo uuirdet ez erchihit. So uuahta der alemahtigo
1, 20 fater finen einbornin fun uone demo tode an deme
1, 21 triten tage.

2. *De Panthera*

- 2, 1 **E**n tier heizzit pantera un ift miteuuare un ift manegero
2, 2 bilido. un ift uile fcone. un ift demo drachen fient. Tef
2, 3 fito ift fo gelegin fo ez fat ift miffelihel fo legit iz
2, 4 fih in fin hol unde flafæt trie taga. Tene fo ftat ez uf
2, 5 unde fure bringit ummezlihche lutun unde hebit fo fuzzen

2, 6 ftanc daz ez uberuundit alle bimentun. Tene fo diu
 2, 7 tier uerro unde naho tie ftimma gehorrint fo famenont
 2, 8 fiu fih unde uolgen imo turih di fuzzi def ftanhel. Unde
 2, 9 der dracho uuiret fo uorhtal daz er liget alfor tot fi
 2, 10 under der erdo. Pantera diu bezeichnenet unfirin trotin
 2, 11 ter al manchunne zu zimo geladita turih tie fuzi finero
 2, 12 genadon. Er uuaf miteuuare alfo efaiaf chat Gaude et
 2, 13 letare hierufalem quia rex tuuf uenit tibi manfuetuf.
 2, 14 Er uuaf alfor manigero bilido uuare turih finen manicualten
 2, 15 uuiftuom. unde durih tiu uunder diu er uuorhta Er uuaf
 2, 16 /chonero den imen io uurde. After diu do er gefatot
 2, 17 uuard mit temo harme unde mit temo fpotte. unde mit
 2, 18 uillon der iudon un er gecrucigot uuard to rafter in\$/ demo
 2, 19 grabe trie taga. alfo dir tet pantera un an\$/ demo triten
 2, 20 tage dorftuner uon dien toton. Vnde uuard daz far fo
 2, 21 offenlihin gehorit uber alle difa uuerilt Unde uberuuand
 2, 22 den drachin den mihchelin tieuel.

3. De Unicorni

3, 1 So heizzit ein andir tier rinoceruf daz ift einhurno un
 3, 2 ift uile lucil un ift fo gezal daz imo niman geuolgen
 3, 3 nemag noh ez nemag ze\$/ neheinero uuif geuanen uuerdin.
 3, 4 So fezzet min ein magitin dar tef tirif uard ift. So ez
 3, 5 fi gefihit fo lofet ez ziro. Ift fiu denne uuarhafto magit
 3, 6 fo fpinet ez in iro parm. unde fpilit mit iro. So chumit
 3, 7 der iagere unde uait ez. Daz bezeichnenet unferin trotin
 3, 8 xprifan der dir lucil uuaf durih di deumuti der menifchun
 3, 9 geburte. Daz eina horin daz bezeichnenet einen got.
 3, 10 Alfo demo einhurnin niman geuolgenne mag. fone mag
 3, 11 ouh nehein man uernemin daz gerune unfirif trotinif.
 3, 12 noh nemahta uone henigemo meniflichemo ougin gefeuin
 3, 13 uuerdin. er er uon der magede libe mennefgen lihhamin.
 3, 14 finc. dár ér únfih mite lófta.

4. De Hydro

4, 1 In demo uuazzere nilo ift éinero flahta nátera díu heizzit
 4, 2 ídrif un ift fient demo kórcodrillo. dénné fo beuillet
 4, 3 fih díu ídrif in\$/ horuue unde fprinet imo in\$/ den mûnt. unde
 4, 4 fliuffet ín\$/ ín. fó bízzet fiun ínzan. unzin er ftírbit. únde
 4, 5 uérit fiu gefunt úz. Ter corcodrilluf bezeichnenet tót. unde
 4, 6 hella. Tú idrif bézechonet únfirin tróhtin dér an\$/ fih
 4, 7 nam den menifchen lihhamin. zédiu daz\$/ er unfirin tót
 4, 8 féruuórfe. ún\$/ er hélla roúboti. und\$/ er lígehaf. hêim chámé.

5. De Sirenis et onocentauris

5, 1 In\$/ demo mére fint uunderlihu uuhtir. diu hêizzent firenç.

5, 2 unde onocentauri. Siręne fınt méremanniu. unde fınt uuibe
 5, 3 gélîh. únzin zé demo nábilin. dannan ûf uogele. unde
 5, 4 mugin uîle fcóno finen. Só fí gefehînt *man* án\$/ demo
 5, 5 mére uarin. fo finen fio uílo fcôno. unzin fí def uúnnifamin
 5, 6 lîdef fo geluftigot uuerdin. daz\$/ fîn inflafin. Só dáz
 5, 7 mermannî daz gefîhít fo uerd ez in. unde bírihit fí.
 5, 8 An dû bezeinet ez\$/ den fiánt dér déf mannîf muôt fpénit
 5, 9 zedin uueriltlihen luften. Tér ónocentauruf. er íft hâlb
 5, 10 man halb efil. únde bézeichinet dí\$/ dir zuúuáltic fınt ín\$/ ír
 5, 11 zûnon. ún in íro hêrzon. unde daz pílide def rehtif habin.
 5, 12 un\$/ ez doh an ir uuerchin nîht eruullint.

6. De Hyena

6, 1 *Ein* tiêr heizzit ígena un íft uuílon uuíb uuílon mân. unde
 6, 2 durih daz íft ez uile unreine folihe uuarin di der erift
 6, 3 crift petiton. un after diu abgot beginen. Daz bészêchenet
 6, 4 dí\$/ der neuuedir noh ungeloubige noh rehte\$/ geloubige nefint.
 6, 5 Von diu chat falomon. Dí\$/ dir zuuualtic fint in irro herzin
 6, 6 dêe fint ôuh zuuualtic in iro uuerchin.

7. Deonagro

7, 1 *Ein* tiêr heizzit onager daz íft ein tanefil der nerbellot
 7, 2 nîh uuâr ub\$/ er daz fûter eifchoie. únde án\$/ demo zuenzigofstimo
 7, 3 táge mércin forbéllot er zuelf ftúnt tágef. zuelf
 7, 4 ftunt náhtef. dar mag\$/ min ana uuizzen. daz denne náht.
 7, 5 únde tâc ebinlanc fínt. Ter ónager bezéichenet tén fient
 7, 6 der tac un\$/ diu naht bezeichnenet dí\$/ dir rêhto uuerchon fulin.
 7, 7 tágef unde náhtef.

8. De Elephante

8, 1 *Só* hêzzit ein tiêr eleuaf. daz íft ein hêlfant. ter hebit
 8, 2 mihela uerfannuffida án ímo únde nehebit neheina lihhamhaftiga
 8, 3 geruma. Tenne fofer chînt hábin uuíle. fó
 8, 4 uérit er mít finemo ûuibe zé\$/ demo paradyfe. dar dû
 8, 5 mandragora uuâffet. dáz íft chîndelina uúrz. fo ízzit dér
 8, 6 helfant tîe uúrz unde fîn uuíb. Vnde fo fîu after dû gehîen
 8, 7 fo phaet fîu. Tene fo fîu berin fol gât fîu ín\$/ eina grûba.
 8, 8 uôlla uuâzzeref. unde birit dar durih den drâchen. dér iro
 8, 9 uâret. Ter helfant únde fîn uuíb bezeichnenent adam
 8, 10 unde euun. tî\$/ dir dirnun uuarin er\$/ fí daz obez azzin. daz
 8, 11 in got uerbôt. unde frémède uuâren uón allen unrehlihon
 8, 12 gérunon. Únde fâr fo fîu dáz âzzin. fó uúrdin fîo uértribin.
 8, 13 ándáz êllende. tef kagænuuartigen líbef. Tîu grûba uólliu
 8, 14 uuazzeref bézeichenet dáz\$/ ér chât. Saluum me fac deuf.

9. De Avtvlâ

9, 1 *Ein*\$/ dier heizzet autula. daz ift fo harto gezal daz imo
 9, 2 níhein iagére ginahen ne mag. unde hébet uile uuaffiu
 9, 3 hóren. unde uile langiu. unde alle die zöge. die ímo
 9, 4 uuiderftant an fínemo loufte. dîe fegot ez abo mit déro
 9, 5 uuaffî fínero horne. Den ez áber dûrftet fo gat hez zi\$/ -
 9, 6 einmo uuazzere heizzét eufratêf. unde drinkét. dabî
 9, 7 ftant oûh lielline gerta fo beginnet ez damíte fpílen
 9, 8 unde béuuindet diu hóren fo uáfto daz ez fih nîeht erlôfen
 9, 9 némag. So kûmet der uuêidæmán unde fléhet ez.
 9, 10 Daz dier bizeihchenet den mán der\$/ dir giuuárnôt ift mit
 9, 11 allên dûgeden. mit mínne. mit drîuuon. mit allero reinnuffedo.
 9, 12 den dir dûuual nieht bidrêgen ne mag. uuane
 9, 13 uber fih felbo gihéfte. mit uuine. unde mit hòre. unde mit
 9, 14 allen dien beuollennuffedon die demo dûuuéle lîhchênt.

10. De Serra

10, 1 *In* demo mere ift einez hêizzet ferra daz hébet vile lánge
 10, 2 dorne ín ímo. Soféz div fchêf gefíhet. fo ríhtéd ez vîf
 10, 3 fíne uédera. unde fínen zagel vnde uuíl dîe fégela ántderôn.
 10, 4 Den\$/ ez só êiné vuíle geduôt. fo vuird ez fâ mödé unde
 10, 5 glôbét fih. Daz mére bezêihchenet dífe uuérelt. du fchêf
 10, 6 bizeichenent dîe hêilígen boten dîe diruber uôren. unde
 10, 7 vberuundan. alliu diu uuíderuuárt dû giuuél. dirra uuerelde.
 10, 8 diu ferra bizêichenét den der\$/ dir ift unftâdef muôdêf.
 10, 9 der\$/ dir êiné uuile fchînet ánnen réhdên uuerchán undé
 10, 10 áber an díen nîeht neuolleftét.

De Vipera

11, 1 *Ein* fclahdá naderôn ift. hêizzét uipera. fóne déro zélet
 11, 2 phifiologuf fo fiu fuanger uuérdán fóule. daz\$/ ér fínén
 11, 3 mûnt dûoge. in\$/ dén íro. fo uerflindet fíu daz femén. unde
 11, 4 uuird fo gér. daz\$/ fiu ímo ábe bîzét fíne gimáht. und\$/ er
 11, 5 fa tòd liget. Sô\$/ danne div iungíde giuuáhffent in\$/ íro
 11, 6 uuanbe. fo durehbîzzent fíe fí. unde gant fo vîz. dîe nadérûn
 11, 7 fínt gagenmâzzot díen iudôn. dîe fíh iu beuuúllan mit
 11, 8 unfûberén uuerchan. vnde dúréhâhton íro fadér xpm.
 11, 9 únde íro mûotér dîe heilígún xristanheid. Ôuh gibûdét
 11, 10 unf gót in\$/ einemo euangelio. daz uuír alfo frúotá fin famé
 11, 11 die felbén náterûn. Drîa flahta natérôn fínt. ein flahta
 11, 12 ift. fo fíu aldêt. fo fuînéf íro daz gifûne. fo uaftâd fiu
 11, 13 uêrcég dágo. unde uîercég náhtô fo lofét fih alliu íre
 11, 14 hût ábo. fo fuôhchét fiu einen lócheróhten ftein. unde
 11, 15 flíuffét dâr duréh unde ftrêifet dîe hûd ábo unde iungét
 11, 16 fih fo. Ein ander flahta íft. fo fiu uuíle drinkán. fo
 11, 17 uzfpîget fiu zêrefst daz eitér. Den uûrm fculen uuír biledon.
 11, 18 fo uuír uuellên drinkán daz gêiflîche uuázzêr. daz

- 11, 19 unſ giscenkét uuirt fone demo munde unſérro éuuartôn.
 11, 20 fo ſculén uuír uzſpîuuén zallerêriſt alle dîe unſûberheit da
 11, 21 míte uuír beuuóllen ſîn. Dîu drittá flahtá iſt. fo diu den
 11, 22 man géſíhet nákedan fo flûhet fiu ín. géſíhet fiu in áber
 11, 23 giuuâtoten fo ſpringét ſí annen in. Alfámo unſer fatér
 11, 24 adám. unzér nakedêr uuaf in paradyfo do négimahta
 11, 25 der dûufál nicht uuider ímo.

12. *De Lacerta*

- 12, 1 *Só* heizzét einéz lacerta unde iſt alfo zórftel alfo diu
 12, 2 funna. unde fliugát fo daz altêr fo gebríftet imo def
 12, 3 géſûneſ án béden ougon daz ez ſá dîe funnûn giſehan
 12, 4 nemag fo gât éz án eina heiffci zêinéro uvende dû
 12, 5 dér oftert bikeret iſt unde kivfet ein loh vnde ſíhet da
 12, 6 dúreh gegen dero funnûn unzîn finiv ougan entlvhtet
 12, 7 uverdant. Alfó duo dú xriſtanig man fo dir bedvnkelet
 12, 8 uuerde din géſûne fo fvohche die hoſterlihchun ſtat vnde
 12, 9 den funnen def rehtef dînéſ ſchephare. der\$/ dir iſt ganemmet
 12, 10 orienſ. daz *er* diu herze intlvide dureh finen
 12, 11 geift vnde daz er dir ...